

SAMEN ONDERWEG

Pastoraal beleidsplan 2007 – 2012

parochies St. Caecilia (Enschot) en St. Willibrordus (Berkel)

EINDVERSIE, 27 mei 2007

INHOUD

VOORWOORD

1 WAT WILLEN WE ZIJN?

- 1.1 Onze missie
- 1.2 Gemeenschap van mensen
- 1.3 In de geest van Jezus van Nazareth
- 1.4 Dienstbaar aan elkaar en de samenleving
- 1.5 Samenvattend

2 EEN PAROCHIEMODEL IN EEN MODERNE WERELD

- 2.1 Geloofsgemeenschap
- 2.2 Gelegenheidsgemeenschap
- 2.3 Passanten

3 VRIJWILLIGERS ALS DRAGENDE KRACHT

- 3.1 Duidelijk
- 3.2 Flexibel
- 3.3 Uitnodigend
- 3.4 Toekomstgericht

4 HOE STAAN WE ER VOOR?

- 4.1 Sociaal-geografische kaart
- 4.2 Parochie-organisatie Enschoot en Berkel
- 4.3 Pastorale kaart en activiteiten
- 4.4 Financiële en beheersmatige aspecten

5 STAP VOOR STAP SAMEN ONDERWEG

- 5.1 Sociaal-geografische en pastorale prognose
- 5.2 Parochie-organisatie
- 5.3 Pastorale activiteiten
- 5.4 Werkgroepen
- 5.5 Vrijwilligersbeleid
- 5.6 Samenwerkingscontacten
- 5.7 Financiën
- 5.8 Slotoverwegingen

BIJLAGEN

VOORWOORD

Ruim twee jaar geleden formeerde het kerkbestuur van de St. Caeciliaparochie in Enschoot een werkgroep met de opdracht het parochiële beleidsplan 2001-2005 te evalueren en een nieuw beleidsplan op te stellen voor de daaropvolgende periode. De werkgroep bestond aanvankelijk uit Vincent van Baaren, Piet van den Hoven, Nico Kwantes, Jan Simons en Peter Wouters. Om deze evaluatie zo breed mogelijk te maken, organiseerde de werkgroep allereerst een schriftelijke enquête onder de leden van alle werkgroepen en alle parochianen van de St. Caeciliaparochie.

Toen de werkgroep daadwerkelijk aan de slag ging voor het nieuwe beleidsplan dienden zich – mede door het vertrek van diaken Jan Joosten en de aanstelling van de nieuwe pastoor Pieter Scheepers voor beide parochies – gaandeweg de toekomstige samenwerkingsverbanden met de St. Willibrordusparochie in Berkel aan. Op voorstel van de oorspronkelijke werkgroep werd deze dan ook uitgebreid met een drietal leden van de St. Willibrordusparochie: Mia Janssen, Walther Jansen en Kees de Graaf.

De activiteiten van de werkgroep resulteerden in juni 2007 in een nieuw beleidsplan voor de beide parochies St. Caecilia en St. Willibrordus: *Samen onderweg, 2007-2012*. In dit beleidsplan wordt geschetst wat voor parochiegemeenschappen zij willen zijn en hoe een toekomstig parochiemodel – met vrijwilligers als dragende kracht – er uit zou kunnen zien. Op basis van een analyse van de huidige stand van zaken en een inventarisatie van veranderende wensen, behoeften en mogelijkheden biedt het nieuwe beleidsplan uitzichten naar verdere toekomstige samenwerking tussen beide parochies.

Berkel-Enschoot, juni 2007

Arthur Baeten, namens het Kerkbestuur St. Caeciliaparochie:

Kees de Graaf, namens het Parochiebestuur St. Willibrordusparochie:

Pieter Scheepers, namens het pastoresteam

1 WAT WILLEN WE ZIJN?

Aan het begin van het nieuwe millennium is onze samenleving een veelkleurige gemeenschap geworden, waarin veel religies en culturen zich een plek hebben verworven. In godsdienstig opzicht zijn wij gegroeid van volkskerk naar keuzekerk, waar kwantiteit heeft plaats gemaakt voor kwaliteit, vanzelfsprekendheid voor bewuste en weloverwogen keuzes.

1.1 Onze missie

Hoewel het kerkelijk leven in de huidige samenleving slechts een bescheiden plaats inneemt, willen de parochies St. Caecilia en St. Willibrordus in Berkel-Enschot aantrekkelijke geloofsgemeenschappen zijn, waar mensen oog en oor hebben voor elkaars levens- en geloofsvragen. Vitale, open en dynamische gemeenschappen die een bijdrage willen leveren aan de leefbaarheid van de samenleving. Rust- en werkplaatsen waar we ons gezamenlijk geloven handen en voeten kunnen geven. Plaatsen waar je elkaar kent, waar je samen het leven deelt. Geloven en geloofsgemeenschap-zijn gebeurt echter niet uitsluitend achter de gesloten deuren van de kerk, maar zeker ook daarbuiten, in onze straten en huizen. Daar krijgt geloven concrete gestalte: door en met elkaar. De parochies St. Caecilia en St. Willibrordus willen daarbij ontmoetingsplaatsen zijn:

- gemeenschap van mensen,
- in de geest van Jezus van Nazareth,
- dienstbaar aan elkaar en de samenleving.

1.2 Gemeenschap van mensen

Onze parochies willen gemeenschappen van mensen zijn die elkaar zien, naar elkaar luisteren en op elkaar betrokken zijn in het leven van alledag. Gemeenschappen waar mensen in verbondenheid met God en met elkaar hun vreugde en verdriet, hun hoop en wanhoop kunnen delen. Vitale geloofsgemeenschappen, ieder met eigen verantwoordelijkheden. Dynamische gemeenschappen, voortdurend in contact met de vragen van ieder individu en de samenleving: samen onderweg, voortbouwend op het verleden. Open gemeenschappen, waar ieder zich thuis kan voelen en de ruimte krijgt om zijn of haar talenten in te zetten. Open en gastvrije gemeenschappen die in gesprek willen gaan met (groepen van) mensen die willen aanhaken voor een luisterend oor, voor wat warmte, om op verhaal te komen, zorg en bezinning op momenten wanneer zij dat in hun leven nodig hebben of voor belangrijke keuzes in hun leven staan. Zo willen wij open staan voor signalen rond identiteit en zingeving uit de samenleving en respect hebben voor andere levensbeschouwingen en opvattingen.

1.3 In de geest van Jezus van Nazareth

Onze belangrijkste inspiratiebron is het leven van Jezus van Nazareth. Zijn verbondenheid met de Vader en zijn kijk op de wereld willen we dichterbij onszelf brengen. In onze parochies willen wij op eigentijdse wijze zijn volgelingen zijn. Zo worden onze parochies een beweging in de Geest van Jezus. We willen een verbinding leggen tussen de aloude verhalen van Schrift en katholieke Traditie aan de ene kant, en de verhalen over en van wat mensen nu bezighoudt en wat er in de huidige samenleving gebeurt aan de andere kant. Naar deze verhalen willen we luisteren en ons erdoor laten inspireren. Ieders inbreng ervaren we daarbij als waardevol. Onze taak als geloofsgemeenschappen is om te helpen ervaringen en gevoelens te verwoorden in religieuze taal. We zien het als onze taak om mensen van nu te leren dat de christelijke waarden, gebeden, symbolen en rituelen hen iets waardevols te bieden hebben. Daarin bestaat voor ons de kern van de evangelische boodschap.

1.4 Dienstbaar aan elkaar en de samenleving

Vitale parochies zijn open, uitnodigende en zorgende gemeenschappen binnen de samenleving die dienstbaar willen zijn aan het geluk van medemensen, in het bijzonder voor de meest kwetsbare en hulpbehoevende mensen. In het klein, op persoonlijk vlak, maar ook in het groot, op structurele wijze (vastenactie, armoedeproblematiek). Deze dienstbaarheid houdt niet op bij de parochiegrenzen. Omgekeerd willen we ons in verbondenheid met de wereldkerk laten inspireren en stimuleren door maatschappelijke en religieuze bewegingen die een bijdrage leveren aan het realiseren van gerechtigheid, vrede en heelheid van de schepping. Zij moeten kunnen rekenen op onze sympathie en ondersteuning.

1.5 Samenvattend

In het samen delen tijdens de liturgie/eucharistie ervaren wij de kracht van het christelijk geloof. Dit samen delen maakt dan ook de essentie van ons geloven uit: delen wat we hebben, delen wie we zijn. Naar buiten toe betekent dat: samen werken aan een betere samenleving, aan het geluk van mensen en uitdragen dat we reisgenoten zijn: toekomstgericht, bemoedigd en geïnspireerd door wat we binnen meegekregen en gedeeld hebben.

Moge de Geest van God aanwezig zijn

*In alles wat wij doen om het geluk van mensen
en van de samenleving te dienen.*

Dat Gods Geest ons roept en bezielt:

want waar anders vinden wij onze bestaansgrond?

2 EEN PAROCHIEMODEL IN EEN MODERNE WERELD

De contouren die zich aftekenen voor een 21^e eeuwse parochiemodel in een samenleving waarin steeds minder mensen naar de kerk gaan, maar wel religieus gevoelig zijn, kunnen schematisch worden weergegeven in een driedeling van concentrische cirkels. In dit schema wordt niemand uitgesloten, maar ook niemand tegen zijn wil in iets opgedrongen, terwijl er toch duidelijke keuzes worden gemaakt.

We onderscheiden de volgende groepen:

- geloofsgemeenschap;
- gelegenheidsgemeenschap;
- passanten.

De nieuwe parochie zal herkenbaar zijn aan de volgende kenmerken.

2.1 Geloofsgemeenschap

De basis van de parochie zal bestaan uit een geloofsgemeenschap: een kleine kern die zich tegelijkertijd een zelfbewust deel weet van een wereldkerk.

De kern van de parochie zal bestaan uit gelovige mensen die individueel, persoonlijk voor deze kern kiezen en die zo een binnencirkel willen vormen: 'een Milieu van Geloof', als een oase in een woestijn.

- Deze kern is een 'Volk Gods Onderweg': mensen die actief, bezinnend, communicatief, spiritueel en zelfwerkzaam zijn. Het is de plek waar wordt gebeden en gezongen, waar de naam van God klinkt, waar de Schrift wordt geopend, waar de herinnering aan Jezus van Nazareth levend wordt gehouden, waar over grote gelovigen van vroeger en nu wordt verteld, waar het gaat over de Grote Vragen en mogelijke oplossingen. Kortom: een oefenplek voor dienen, vieren en leren. 'Geloven is een manier van omgaan met het leven'.
- Deze kern wil 'leren geloven', middels leerkringen, het vertellen aan elkaar van levens- en geloofsverhalen (naar *binnen* gericht), in groepen die functioneren als 'centra van hoop'.
- De leiding van deze geloofsgemeenschap is richtinggevend, begeleidend, dienstbaar.
- De geloofsgemeenschap is verantwoordelijk voor de parochie. Werkgroepen zijn zowel taakgericht als (geloofs)bezinnend bezig.
- De geloofsgemeenschap is op weg temidden van en open naar de samenleving, naar *buiten* gericht (Mt. 5, 13-14: "Jullie zijn het zout van de aarde... Jullie zijn het licht in de wereld"). Zij is een uitnodigende maar ook kritische gemeenschap, die in navolging van Jezus duidelijk keuzes maakt voor diaconale taken zoals aandacht voor de minsten, sociale noden etc.
- In de schaalvergroting van onze samenleving neemt deze kern deel aan een groter geheel van geloofsgemeenschappen. Verstandig omgaan met menskracht en tijd zal in die samenwerking leiden tot het gezamenlijk voorbereiden en uitvoeren van werkgroeptaken, zoals sacramentenbegeleiding, eucharistievieringen, gebedsdiensten, besturen etc.

2.2 Gelegenheidsgemeenschap

Om de kern heen zal een gelegenheidsgemeenschap zichtbaar zijn op zoek naar service bij bepaalde levensgebeurtenissen, groepsgewijs of individueel kiezend voor kortstondige contacten in hun zoektocht naar gemeenschap, spiritualiteit, soms uit heimwee.

- Deze gelegenheidskerk kan slechts bestaan bij de gratie van de geloofsgemeenschap.
- Als religieuze dienstverlening geeft zij, op de momenten dat zich vanwege 'aanleidingen' (uitvaart, doop, behoefte aan een luisterend oor etc.) een gelegenheidsgemeenschap vormt, genereus steun en zekerheid aan mensen op die levensmomenten.

- Die aanleidingen leiden bij hen tot het herkennen van traditie-elementen, die in het geheugen van de geloofsgemeenschap rusten. De parochie wil deze vraag om service positief duiden en ernstig nemen. Die aanleiding in het leven van mensen is voor de parochie een uitdaging om de levenservaringen van deze mensen te verweven met de Schriften.
- De geloofsgemeenschap is enerzijds de garantie voor continuïteit in het geheugen van de Kerk, maar mag zich daarnaast ook laten uitdagen door die gelegenheidsgemeenschap in het zoeken naar creatieve vormen van dienstbaarheid.

2.3 Passanten

Om kern en gelegenheidsgemeenschap heen zal sprake zijn van passanten: mensen die zoeken naar kunst en cultuur, of die toevallig ingaan op een oproep vanuit de parochie tot eenmalige bezinning of gesprek.

- Hiertoe zoekt de geloofsgemeenschap naar vormen om haar kerkgebouw ook een waardige culturele ontmoetingsplaats en stilteplek te laten zijn voor deze zoekende, soms shoppende groep passanten.
- Naast kunst en cultuur (tentoonstellingen/concerten), is er ook open aanbod voor bezinning (bv. de Mozaïekavonden).

3 VRIJWILLIGERS ALS DRAGENDE KRACHT

Alle gelovigen zijn door het sacrament van het doopsel geroepen om een eigen bijdrage te leveren aan de opbouw van de kerk. Want door dit sacrament delen wij allen in het priesterschap van Christus. Onze inspiratie daarbij is Gods Liefde: "Waar vriendschap heerst en liefde, daar is God".

Binnen onze geloofsgemeenschap kunnen mannen en vrouwen er ook voor kiezen in parochieverband onbetaald en vrijwillig actief bij het parochiële werk betrokken te zijn. Naast het werk van het pastoresteam en andere beroepskrachten is de inzet van de vrijwilligers op grond van hun doopsel van gelijkwaardig belang. Maar beide taken hebben een onderscheiden karakter, verantwoordelijkheid en legitimatie. Onder eindverantwoordelijkheid van de pastoor kunnen vrijwilligers en beroepskrachten elkaar stimuleren en ondersteunen.

De parochies St. Caecilia en St. Willibrordus willen ontmoetingsplaatsen zijn van, voor en door mensen, om samen invulling te geven aan de geloofsgemeenschap. De inzet van vrijwilligers verruimt de mogelijkheden om het geloof te onderrichten (catechese), te vieren (liturgie), dienstbaar te maken (diaconie) en om aan kerkopbouw te doen. Deze activiteiten vragen enerzijds om vrijwilligers met verschillende talenten en anderzijds om heldere afspraken. Bovendien willen we de mensen in onze parochies de ruimte geven om zich bezig te houden met vragen op het snijvlak van geloof en samenleving. Zo kunnen we ook in de toekomst een vitale parochie zijn.

3.1 Duidelijk

Vrijwilligers reiken we duidelijke kaders aan met betrekking tot wat we hen bieden en wat we van hen vragen. Dit alles vraagt om een bijzondere aandacht voor vrijwilligers in onze parochies voor de komende jaren. Aandacht in de zin van een duidelijke structuur van de parochie, een goed omgangsklimaat met elkaar en inzicht in ieders takenpakket, ieders verantwoordelijkheden en mogelijkheden om actief te zijn.

3.2 Flexibel

Vrijwilligers willen we de mogelijkheid geven om niet alleen voor langere tijd onderdeel uit te maken van werkgroepen, maar ook, passend bij de tijd, te kiezen voor kortstondige, projectmatige activiteiten met een gerichte en beperkte opdracht. Tevens zal er aandacht zijn voor het laten aansluiten van ambities, wensen en beschikbare tijd bij de activiteiten van onze parochies.

3.3 Uitnodigend

Als parochies willen we mensen de mogelijkheid bieden zichzelf te zijn en zich te ontplooien en te ontwikkelen. Vrijwilligers zijn serieus bezig met de uitoefening van hun taak. Wij nemen hen dus ook serieus en bieden hen actief de mogelijkheid om op het gebied waarop ze binnen de parochie actief (willen) zijn zich te ontwikkelen, te verbreden en daardoor beter toegerust actief te kunnen zijn.

3.4 Toekomstgericht

We hebben oog voor het heden en zien uit naar de toekomst. Daarbij past het dat we binnen de parochies van elkaar willen leren en elkaar willen ondersteunen. Zowel op pastoraal en bestuurlijk niveau, maar zeker ook vanuit de parochianen zelf. We willen binnen de kleine gemeenschap die we samen vormen mensen bij elkaar laten komen en hen de vrijheid geven om gezamenlijk invulling te geven aan de vele activiteiten die er nu zijn en in de toekomst opgestart zullen worden. Daarbij willen we jong en oud de ruimte geven en daartoe uitnodigen.

4 HOE STAAN WE ER VOOR?

Een sociaal-geografische kaart laat de karakteristieke kenmerken van een woon- en leefgebied zien en geeft inzicht in de samenstelling van de bevolking. Een pastorale kaart geeft een beeld van wat er in de parochie gebeurt en welke activiteiten er plaats vinden.

4.1 Sociaal-geografische kaart

Hoewel Berkel-Enschot sinds de gemeentelijke herindeling van 1997 deel uit maakt van de gemeente Tilburg en een forensenkern is, heeft het desondanks nog een aantal typische en karakteristieke dorpskenmerken.

Zo kent Berkel-Enschot een bloeiend verenigingsleven, zowel op sportief, maatschappelijk als cultureel terrein. Ook de betrokkenheid bij maatschappelijke en kerkelijke activiteiten is in Berkel-Enschot in vergelijking met andere gebieden in Tilburg bovengemiddeld.

Momenteel kent Berkel-Enschot circa 10.000 inwoners, van wie er velen in Tilburg en omgeving werken. Het gemiddeld opleidings- en inkomensniveau van de bewoners is hoog.

De groei van het aantal 50-plussers in Berkel-Enschot is bovengemiddeld. Momenteel is al 15% van de inwoners ouder dan 65 jaar.

De verwachting is dat zowel het aantal ouderen sterk groeit in de komende jaren, alsook dat als gevolg van de nieuwbouwplannen het aantal jongeren stijgt.

Voor de komende jaren is een aantal nieuwbouwplannen aan de west- en noordkant van het dorp voorzien (De Overhoeken) die tot aanzienlijke uitbreiding zullen leiden van het aantal inwoners van Berkel-Enschot en tot een mogelijke toename van het aantal parochianen.

De komende jaren (2008-2016) worden er in De Overhoeken ruim 2000 nieuwe woningen gebouwd. Deze Overhoeken bestaan uit vier deelgebieden: Koningsoord, Enschootsebaan, Akker-Heikant en Spoorzone. De vier deelgebieden worden gefaseerd uitgevoerd, te beginnen met Koningsoord en Enschootsebaan.

Maatschappelijke voorzieningen worden in de overhoek Koningsoord geconcentreerd. Een nieuw dorpscentrum met winkelcentrum Eikenbosch sluit goed aan bij deze herziene visie op Koningsoord. Daarnaast biedt de overhoek Koningsoord ruimte aan ongeveer 320 woningen in alle woningcategorieën. In de overhoek Enschootsebaan is ruimte gereserveerd voor circa 350 woningen in met name de vrije sector, woon-werk-kavels langs de Enschootsebaan en een bedrijventerrein langs het spoor. De overhoek Spoorzone kent een woningbouwprogramma van circa 320 woningen in alle woningcategorieën. De overhoeken Akker en Heikant zijn samengevoegd en bieden ruimte aan ongeveer 940 woningen in alle woningcategorieën en reserveringen voor zorg, onderwijs en sport.

4.2 Parochie-organisatie Enschoot en Berkel

De parochie St. Caecilia ligt in het zuidelijk deel van Berkel-Enschot, het vroegere dorpje Enschoot. De parochie St. Willibrordus ligt in het noordelijk deel van Berkel-Enschot, het gebied van het vroegere dorpje Berkel. De beide parochies komen overeen wat betreft pastorale activiteiten en verantwoordelijkheden (ze hebben één pastoraal team), maar verschillen in bestuurlijk opzicht van elkaar.

Sinds 2001 is de kerk van de St. Caeciliaparochie (bouwjaar 1898) met bijgebouwen een Rijksmonument dat onderdeel is van een beschermd dorpsgezicht. Naast de kerk bevindt zich het parochiecentrum, waarvan één ruimte in gebruik is als secretariaat en andere ruimten kunnen worden gebruikt voor vergaderingen en bijeenkomsten van werkgroepen en bestuur. Het kerkbestuur hanteert een beleid dat erop gericht is een vitale parochiegemeenschap te zijn door herkenbare liturgische vieringen, eigentijdse catechese en hulpverlening waar dat mogelijk

is. Het kerkbestuur beheert het parochieel vermogen en draagt zorg voor een doelmatige aanwending daarvan ten bate van de parochie.

De pastoraatsgroep beraadt zich voortdurend over het meest wenselijke pastorale beleid voor de parochiegemeenschap en streeft ernaar om dit beleid met het pastoresteam, het kerkbestuur en de vrijwilligers van de diverse ondersteunende werkgroepen te verwezenlijken.

Het pastoresteam Berkel-Enschot is in samenwerking met het kerkbestuur en de pastoraatsgroep verantwoordelijk voor het pastoraat in de St. Caeciliaparochie.

Op de plaats waar nu de St. Willibrorduskerk in Berkel staat, stond in een ver verleden een kapel, gewijd aan Willibrordus en Maria. Medio negentiende eeuw kreeg Berkel een eigen pastoor en werd zo een zelfstandige parochie. De huidige kerk die inmiddels de status van Rijksmonument heeft verworven, werd in 1910 gebouwd. Tussen het kerkgebouw en de pastorie is een parochiezaal ('Pastoor de Vrieszaal') gebouwd, waarin vergaderingen plaats vinden en de koren hun repetities houden. Daar bevindt zich ook het secretariaat van de St. Willibrordusparochie. De pastorie is de ambtswoning van de pastoor.

De St. Willibrordusparochie heeft een parochiebestuur waarvan de pastoor de voorzitter is. Het parochiebestuur bestuurt de parochie voor zover het betreft het parochiaal vermogen en de zorg voor een doelmatige aanwending daarvan voor de parochie. Het parochiebestuur heeft voorts de taak samen met de parochievergadering de pastoor en het pastoresteam te adviseren over pastoraal beleid.

Het parochiebestuur weet zich daarbij gesteund door de parochievergadering, waarin onder meer leden uit de verschillende werkgroepen actief zijn. De parochievergadering heeft een adviserende stem en heeft als belangrijkste taken: de pastoor en het pastoresteam te adviseren over het pastoraal beleid en in overleg met het parochiebestuur de algemene beleidslijnen uit te zetten inzake het bestuur van het parochiaal vermogen en de doelmatige aanwending daarvan ten bate van de parochie.

De parochianen van de St. Willibrordusparochie worden als vrijwilligers betrokken bij en ingezet voor vrijwel alle aspecten van parochiële welzijnszorg, liturgie en catechese.

Het pastoresteam Berkel-Enschot is in samenwerking met het kerkbestuur en de parochievergadering verantwoordelijk voor het pastoraat in de St. Willibrordusparochie.

4.3 Pastorale kaart en activiteiten

De parochies St. Caecilia en St. Willibrordus zijn met in totaal ruim 4100 ingeschreven parochianen (begin 2007) vitale geloofsgemeenschappen. De parochiebevolking van Enschoot en Berkel is een afspiegeling van de forensische dorpsgemeenschap en is pluriform van samenstelling. De liturgische weekenddiensten worden voornamelijk bezocht door oudere parochianen.

De beide parochies zijn verbonden met de omliggende parochies in het dekenaat Oisterwijk en nemen deel aan de diverse overlegverbanden binnen dit dekenaat. Hoewel er – mede vanwege het grote verloop van identiteitsbegeleiders op r.-k. basisschool Caecilia in de afgelopen jaren – geen sprake is van structurele samenwerking tussen de St. Caeciliaparochie en de Caeciliaschool, onderhouden beiden goede samenwerkingscontacten, o.a. rond Vasten- en Adventsprojecten, gezinsvieringen en incidentele bezoeken van de pastoor. Van samenwerking en/of structurele contacten tussen de St. Willibrordusparochie en r.-k. basisschool Berkeloo is niet of nauwelijks sprake. Hetzelfde geldt – voor beide parochies – eveneens met betrekking tot samenwerking of contacten met bijzonder neutrale basisschool Rennevoirt.

In de Caeciliaparochie zijn twee stichtingen actief: de stichting St. Caecilia en de Jobstichting. De stichting St. Caecilia heeft zich in de afgelopen jaren vooral ingespannen om gelden bijeen te brengen voor de restauratie van parochiecentrum en kerkgebouw. De Jobstichting stelt zich ten doel om middels lezingen, tentoonstellingen en een jaarlijks pleinfest op eigentijdse wijze aandacht te besteden aan de bijbelse man Job. De Willibrordusparochie kent de stichting JOS

(Jeugdopvang Sjaloom), die zich het verbeteren van de leefomstandigheden van hulpbehoevende kinderen in Suriname ten doel stelt. De drie stichtingen opereren zelfstandig en zijn onafhankelijk, maar hebben wel hun roots in het parochiegebeuren.

De pastorale activiteiten in beide parochies zijn onder te verdelen naar vier typen: liturgie (vieren); catechese, bezinning en vorming (geloofsoverdracht); diaconie en pastoraat (dienen); gemeenschapsopbouw (voorwaarden scheppen).

4.4 Financiële en beheersmatige aspecten

Het financiële beleid van beide parochies is uiteraard gericht op een langdurig behoud. Hiervoor zijn wel de nodige activiteiten vereist. Hoewel beide parochies momenteel een redelijk gezonde financiële positie hebben, baart het financiële toekomstplaatje meer zorgen. Geconstateerd kan worden, dat de bijdragen van parochianen weliswaar stijgen, maar dat het aantal participanten zich in een dalende lijn bevindt. Bovendien moet worden geconstateerd, dat het merendeel van de bijdragen door slechts een betrekkelijk klein percentage parochianen wordt opgebracht. Verwacht wordt dat de kosten voor onderhoud van de gebouwen zullen blijven stijgen. Ook de kosten voor de nutsvoorzieningen zijn de laatste jaren sterk gestegen en het ligt in de lijn van de verwachting dat deze stijging zich zal doorzetten. Dat geldt eveneens voor de personeelskosten en de kosten voor de diverse diensten. Deze kosten stijgen weliswaar niet zo sterk als de onderhoudskosten, maar vormen wel een essentieel en belangrijk onderdeel van het totale uitgavenpatroon.

Het eigen vermogen van de parochies is belegd in obligaties. Een veilige belegging die nagenoeg garandeert dat het vermogen niet wordt aangetast. De inkomsten uit de beleggingen vormen een wezenlijk onderdeel van de inkomsten van de beide parochies. Aantasting van het eigen vermogen betekent een verlaging van de renteopbrengst en leidt derhalve tot een tekort op de exploitatie.

5 STAP VOOR STAP SAMEN ONDERWEG

In de afgelopen jaren is de samenwerking tussen de parochies St. Caecilia en St. Willibrordus geleidelijk aan op gang gekomen. Zo is er bijvoorbeeld periodiek overleg tussen de beide besturen, er is één pastoraal team voor beide parochies, verschillende werkgroepen hebben de eerste stappen op weg naar verdere samenwerking gezet, vieringen worden op elkaar afgestemd. In de komende jaren zal de samenwerking zeker worden geïntensiveerd en verder vorm gegeven.

Een kritische analyse van de gegevens in hoofdstuk 4 laat zien, dat er tussen beide parochies in beleidsmatig en organisatorisch opzicht overeenkomsten, maar ook verschillen te constateren zijn, welke tot een aantal vragen en voorstellen leiden met het oog op verdergaande samenwerking en toekomstperspectieven van beide parochies. Voor het verder verkennen en in kaart brengen van deze vragen, het uitwerken en concretiseren van deze voorstellen en het maken van stappen- en activiteitenplannen zullen in de nabije toekomst specifieke werkgroepen of commissies in het leven dienen te worden geroepen. Omdat niet alles tegelijkertijd kan worden aangepakt, zal het nodig zijn om in deze stappen- en activiteitenplannen prioriteiten te stellen en voorstellen te doen voor een gefaseerde aanpak. Gaandeweg kan dan niet alleen de samenwerking tussen beide parochies vorm krijgen, maar ook een door beide parochies gedragen 'kwaliteitszorgsysteem' groeien.

5.1 Sociaal-geografische en pastorale prognose

Verwacht wordt dat Berkel-Enschot in de komende 10 jaren groeit tot circa 17.000 inwoners. Vooralsnog is het niet de verwachting dat daarmee het huidige karakter van Berkel-Enschot wezenlijk gaat veranderen. De doorwerking van bovenstaande plannen op de omvang en samenstelling van de parochies lijkt vóór 2010 nog niet groot. Voor de planperiode van dit beleidsplan worden geen grote veranderingen verwacht.

Kijkend naar de leeftijdsopbouw van beide parochies is duidelijk te zien dat – naast het feit dat de St. Willibrordusparochie groter is – de leeftijdsgroep tussen de 10 en 60 jaar deze parochie aanzienlijk jonger maakt dan de St. Caeciliaparochie.

Tegen de achtergrond van sociaal-geografische ontwikkelingen verdient het aanbeveling om in de St. Willibrordusparochie werkgroepen in het leven te roepen voor pastoraat aan kinderen, jongeren en (jong)volwassenen en in de St. Caeciliaparochie voor pastoraat aan ouderen.

5.2 Parochie-organisatie

Met betrekking tot de parochie-organisatie kan worden geconstateerd dat in beide parochies hetzelfde pastorale team werkzaam is, dat de taken onderling heeft verdeeld. De beide parochies verschillen evenwel in bestuurlijk opzicht: de St. Caeciliaparochie heeft een kerkbestuur en een pastoraatsgroep, de St. Willibrordusparochie heeft een parochiebestuur en een parochievergadering.

Het is wenselijk om stappen te ondernemen om de parochie-organisatie van beide parochies stapsgewijze op elkaar af te stemmen. Van belang is dat deze afstemming bijdraagt aan de gewenste samenwerking en aan een organisatie die het pastoraal team de mogelijkheid biedt zoveel mogelijk bezig te zijn met de pastorale taken en zo weinig mogelijk met organisatorische en afstemmingstaken.

In tegenstelling tot de beide parochiemodellen in Berkel en Enschoot – die beide hetzelfde aanbieden – zijn er elders (in het bisdom Breda) voorbeelden van parochieprofielen die voor de hele gemeenschap ieder een duidelijk eigen aanbod hebben. Eerder dan te zoeken naar structurele aanpassingen in een poging om de teruggang van kerkbetrokkenheid te kunnen

beheersen, is het zoeken naar antwoorden op de religieuze vragen die er leven bij mensen (van jong tot oud, vaak nauwelijks kerkgebonden) aan de orde. Bedreigingen kunnen wellicht worden omgezet in kansen en er kan worden gewerkt aan een verdere samenwerking en toegroei naar elkaar.

Wanneer er in beide parochies voldoende ruimte is om te gaan werken met diverse modellen en profielen, verdient het aanbeveling om de mogelijkheden daartoe verder te verkennen.

5.3 Pastorale activiteiten

De hoofdaandachtsgebieden van de pastorale activiteiten in beide parochies betreffen a) liturgie; b) catechese, bezinning en vorming; c) diaconie en pastoraat; d) gemeenschapsopbouw. Een aantal beheerszaken is in de beschrijving onder gemeenschapsopbouw gerangschikt, maar niet alle daaronder gerangschikte punten zijn ten behoeve van gemeenschapsopbouw.

- *Het verdient aanbeveling om – naar voorbeeld van de St. Willibrordusparochie – ook in de St. Caeciliaparochie voor elk gebied een apart 'beraad' te creëren, ieder met een eigen probleemstelling en daaruit gedestilleerde beleidslijn (met concrete doelstellingen, afspraken en activiteiten); dit mede ter bevordering van het evaluatieproces. Van belang hierbij is de vertegenwoordiging en onderlinge communicatie duidelijk uit te lijnen. Tegen de achtergrond van dit beleidsplan zou nog eens scherp gekeken kunnen worden naar de taken en rollen van bestuur, pastoraatsgroep, parochievergadering, beraden en werkgroepen. Belangrijke punten daarbij zijn dan: geen overlap in taken en verantwoordelijkheden, duidelijke communicatielijnen en heldere afspraken met betrekking tot de coördinatie.*
- *Het is wenselijk om na te gaan of en hoe de pastoraatsgroep/parochievergadering een feed back-functie kan hebben voor het pastoresteam.*

5.4 Werkgroepen

De kwantitatieve presentatie van de verschillende werkgroepen laat zien, dat beide parochies beschikken over een groot aantal eigen vrijwilligers die diverse taken op de genoemde hoofdaandachtsgebieden op zich nemen en uitvoeren.

Bij de opsomming van de werkgroepen is de kwalificatie van het functioneren weggelaten. Elke werkgroep maakt na haar eigen evaluatie zelf melding naar pastoraatsgroep/parochievergadering hoe zij functioneren, impuls/aanvulling behoeven, met problemen kampen etc.

Om de kwaliteit van het functioneren beter te kunnen waarnemen en de activiteiten van de werkgroepen van beide parochies inhoudelijk op elkaar af te stemmen, is meer inzicht in en duidelijkheid over elkaars activiteiten nodig. Zonder te willen forceren, zal er met het oog op te zetten stappen tot verdere samenwerking toch een moment komen dat van beide parochies de werkgroepen naar elkaar toe zullen groeien en op elkaar afgestemd worden. Deze prognose moet in de toekomstplanning dan ook zeker worden meegenomen.

Een moeilijk punt blijft om, vanuit de inhoud van hoofdstuk 1 en 2, de vraag te beantwoorden in hoeverre ook op termijn de huidige opzet en de werkgroepen van hoofdstuk 3 het juiste antwoord zijn op de vragen rond de parochievorm in een geseclariseerde toekomst. Te denken valt dan aan ontwikkeling van kerkbetrokkenheid, feitelijke pastorale vragen uit het veld, druk van de gebouwen op de financiën, etc.

- *Het is wenselijk dat elke werkgroep een eigen activiteitenplan met duidelijk omschreven doelstellingen heeft en dat er voldoende middelen zijn om deze doelstellingen te kunnen realiseren.*

- *De structuur van elke werkgroep dient duidelijk te zijn: wie geeft sturing aan de werkgroep, wisselt de werkgroep van leiding, wordt er verslag gelegd, is er een roulatie-rooster, hoeveel tijdsinvestering is nodig voor lidmaatschap van een werkgroep?*
- *Elke werkgroep evalueert jaarlijks haar activiteiten.*
- *Werken voor een parochiegemeenschap vraagt van werkgroepleden meer dan investering in tijd: ook mentaliteit, spiritualiteit, geloof en bezinning is van belang voor ieders persoonlijke ontwikkeling. Daarom dient er voldoende tijd en ruimte te zijn om bv. tweemaal jaarlijks met een inhoudelijk thema bezig te zijn.*
- *Tegen het licht van ontwikkelingen in kerk en samenleving zijn misschien ook blinde vlekken te constateren, zoals: de positie van jongeren, allochtonen, mensen met verstandelijke beperkingen, alleengaanden. Wanneer dit relevant is en daaraan behoefte bestaat, zouden voor deze 'doelgroepen' nieuwe werkgroepen kunnen worden geformeerd.*
- *Het is van belang om een goede balans te vinden tussen inzet/betrokkenheid en gewenste/vereiste professionaliteit. Ondersteuning van werkgroepen bij het maken van activiteitenplannen en evaluaties is wenselijk.*

5.5 Vrijwilligersbeleid

Vrijwilligers vormen (samen met het pastoresteam) de spil en motor van het parochiegebeuren. Investeren in dit menselijk kapitaal is derhalve wezenlijk voor de toekomst. Bovendien leidt deskundigheidsbevordering van vrijwilligers tot taakverlichting van het pastoresteam.

Met het oog op het toekomstig functioneren van vrijwilligers en werkgroepen zijn de volgende activiteiten van belang:

- *het maken van een toerustingplan: op welke gebieden/werkgroepen is toerusting nodig, reserveren van een toerustingbudget, vacaturebeleid en selectiecriteria voor vrijwilligers, wie doet deze scholing en waar, samen met wie, enz.;*
- *het opstellen van meerjarenplannen: voor ieder hoofdaandachtsgebied, voor iedere werkgroep.*
- *het maken van een stappenplan voor samenwerking tussen de werkgroepen van St. Caecilia en St. Willibrordus, zoals: elkaar informeel ontmoeten, kennismaken, vertrouwensbasis leggen; onderling uitwisselen van informatie en ervaringen; afstemmen en evalueren van plannen en/of activiteiten; gezamenlijk per werkgroepsoort vergaderen, verantwoordelijkheden vastleggen, enz.*

5.6 Samenwerkingscontacten

De St. Caeciliaparochie en de Caeciliaschool onderhouden goede – doch geen structurele – samenwerkingscontacten. Deze zijn er niet of nauwelijks tussen de St. Willibrordusparochie en basisschool Berkeloo. Ook van structurele samenwerking met de identiteitsbegeleiders van beide scholen is niet of nauwelijks sprake; dat geldt eveneens met betrekking tot samenwerking of contacten met basisschool Rennevoirt.

In 1999 werd door de kerkbesturen van de parochies in Udenhout (St. Lambertusparochie) , Enschtot (St. Caeciliaparochie) en Berkel (St. Willibrordusparochie) afgesproken om op basis van een vernieuwde gemeenschappelijke intentieverklaring het bestaande samenwerkingsverband Berkel, Enschtot, Udenhout (BEU) te intensiveren.

Beide parochies nemen deel aan verschillende overlegverbanden in dekenaal verband.

- *Om te onderzoeken wat de beide parochies en de scholen elkaar – al dan niet binnen structurele samenwerkingverbanden – zouden kunnen bieden, dienen daartoe vragen, mogelijkheden en suggesties in kaart te worden gebracht.*

- *Het is wenselijk om na te gaan in hoeverre het samenwerkingsverband BEU nog actueel is en relevant voor de verdere, toekomstige samenwerking tussen de St. Caeciliaparochie en de St. Willibrordusparochie, zoals in dit beleidsplan wordt voorgesteld.*
- *Het verdient aanbeveling om de relevantie van de participatie aan de verschillend overlegverbanden in dekenaal verband nog eens kritisch onder de loep te nemen, eveneens tegen het licht van plannen en prioriteiten zoals in dit beleidsplan zijn geformuleerd.*

5.7 Financiën

Uiteraard dient er naar te worden gestreefd dat de financiële positie van beide parochies gezond blijft. Hiervoor is nodig dat het uitgavenpatroon goed wordt bewaakt en dat wordt geprobeerd de ontvangsten aan de stijgende kosten aan te passen. Tot nu toe blijven de inkomsten in de pas met de uitgaven. Maar om financieel gezond te blijven is het noodzakelijk dat de inkomstenkant van de begroting in de toekomst een stijgende lijn zal vertonen. Een mogelijke uitbreiding van het aantal parochianen kan hieraan meehelpen. Aantasting van het vermogen door het ontstaan van tekorten dient te worden voorkomen.

Het toekomstige financiële beleid zal gericht moeten zijn op verhoging van de inkomsten van de parochies. Aan parochianen zal daarom ook verzocht moeten worden om de kerkbijdrage die zij betalen jaarlijks aan te passen met de voor dat jaar geldende index.

5.8 Slotoverwegingen

Een gemeenschap van mensen, in de geest van Jezus van Nazareth en dienstbaar aan elkaar en aan de samenleving: dat willen we als parochies graag zijn. Parochies waarin de pastorale activiteiten worden gedragen door een grote groep vrijwilligers die zich inzetten voor liturgie, catechese, diaconie en gemeenschapsopbouw. Deze vrijwilligers vormen de spil van beide parochies. Een kostbaar menselijk kapitaal waarop we trots kunnen zijn en dat we in de komende jaren moeten blijven behouden en ondersteunen met verdere scholing, vorming en toerusting. Een gemeenschap van mensen die zich met elkaar in een gelovig milieu verbonden voelen en zich bij hun activiteiten willen laten inspireren en motiveren door elkaar: middels geloofsgesprekken, gezamenlijke verdieping en aandacht voor spiritualiteit als bron en drijfveer voor hun handelen.

Een parochie is een dynamische gemeenschap die zich beweegt en ontwikkelt op het snijpunt van kerk en samenleving. Parochies zullen daarop moeten reageren en inspelen op veranderende behoeften en wensen van mensen. Daarom is permanente tussentijdse toetsing en evaluatie van een beleidsplan zoals nu voorligt, dan ook noodzakelijk.

BIJLAGE I**Leeftijdsopbouw parochianen St. Caecilia en St. Willibrordus**

	AANTAL		%	
	CAECILIA	WILLIBRORDUS	CAECILIA	WILLIBRORDUS
0 – 9 jaar	332	382	9 ² %	9 ² %
10 - 19 jaar	443	582	12 ³ %	14 ⁰ %
20 - 29 jaar	216	319	6 ⁰ %	7 ⁶ %
30 - 39 jaar	379	452	10 ⁵ %	10 ⁹ %
40 - 49 jaar	574	753	15 ⁹ %	18 ¹ %
50 – 59 jaar	416	704	11 ⁵ %	17 ⁰ %
60 – 69 jaar	643	559	17 ⁸ %	13 ⁵ %
70 – 79 jaar	429	272	11 ⁹ %	6 ⁵ %
80 – 89 jaar	149	98	4 ¹ %	2 ⁴ %
> 90 jaar	30	32	0 ⁸ %	0 ⁸ %
TOTAAL	3611	4153	100 %	100 %

Leeftijdsopbouw parochie St. Caecilia en St. Willibrordus

BIJLAGE II**Aantal dopen, vormseltoedieningen, eerste communievieringen, huwelijken en uitvaarten**

JAAR	DOOPSEL	COMMUNIE	VORMSEL	HUWELIJK	UITVAART
1997	41	39	21	16	32
1998	47	36	25	13	24
1999	33	40	26	15	30
2000	43	36	17	14	28
2001	30	35	28	14	23
2002	28	34	18	15	37
2003	39	35	18	8	33
2004	40	42	19	8	33
2005	25	43	14	6	22
2006	39	48	19	5	26

Aantal dopen, vormseltoedieningen, eerste communievieringen, huwelijken en uitvaarten in de St. Caeciliaparochie

JAAR	DOOPSEL	COMMUNIE	VORMSEL	HUWELIJK	UITVAART
1997	48	64	24	8	24
1998	54	64	25	10	20
1999	68	59	22	11	28
2000	59	65	17	2	26
2001	42	47	14	9	24
2002	64	53	31	3	18
2003	46	38	14	8	26
2004	51	49	18	5	29
2005	39	52	19	1	23
2006	50	45	15	11	21

Aantal dopen, vormseltoedieningen, eerste communievieringen, huwelijken en uitvaarten in de St. Willibrordusparochie

BIJLAGE III**Werkgroepen in de parochies St. Caecilia en St. Willibrordus****LITURGIE**

Werkgroep	St. Caecilia	St. Willibrordus
Liturgisch beraad	nee	ja
Woord- en communievieringen	ja	ja
Gezinsvieringen	ja	ja
Avondwake	ja	ja
Lectoren	ja	ja
Collectanten	ja	ja
Misdienaars	ja	ja
Acolieten	ja	ja
Kosters weekend	ja	ja
Kosters vieringen week	ja	ja
Organisten	ja	ja
Koren	ja	ja
Peutervieringen	ja	ja
Voorbidden rozenkrans	ja	ja

CATECHESE, BEZINNING EN VORMING

Werkgroep	St. Caecilia	St. Willibrordus
Catechetisch beraad	nee	ja
Kindercatechese	ja	ja
Eerste communievoorbereiding	ja	ja
Jongerenpastoraat	nee	nee
Pastoraal overleg	ja	ja
Doopsel	ja	ja
Vormsel	ja	ja
Huwelijk	ja	ja
Mozaïekbijeenkomsten	ja	nee
Beleidsplan	ja	ja
Parochieblad Caecilia.com	ja	nee
Parochieblad De Willibron	nee	ja
Wereldraad van Kerken	ja	nee

DIACONIE EN PASTORAAT

Werkgroep	St. Caecilia	St. Willibrordus
Diaconaal beraad	nee	ja
MOV	ja	ja
Diaconie	nee	ja
Rouwverwerking	ja	ja
Kerkvervoer	ja	ja
Ouderenbezoek	ja	ja

PASTORAAL ONDERSTEUNENDE WERKGROEPEN

Werkgroep	St. Caecilia	St. Willibrordus
Begeleiding kinderkoor	ja	ja
Gezinsbijdragen	nee	nee
Secretariaat	ja	ja
Administratie	ja	ja
PR-groep	nee	ja
Felicitatiedienst geboorte	nee	ja
Parochiecontact en registratie	nee	ja
Wijkcontactpersonen	ja	nee
Postbezorging	ja	ja
Vouwgroep	ja	ja
Onderhoud tuin	ja	ja
Onderhoud begraafplaats	ja	ja
Onderhoud kerk	ja	ja
Onderhoud parochiezaal	ja	ja
Koper poetsen	ja	nee
Kerkversiering	ja	ja
Kopieer- en drukwerk	ja	nee
Onderhoud misgewaden	ja	nee
Bezorgers doopbulletin	ja	nee
Bewaking kerkkapel	ja	nee